

7. Савельев В.Н. Свобода совести: история и теория. – М., 1991.
8. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / За ред. А. Колодного, П.Л. Яроцького. – К., 1999.
9. Гольст Г.Р., Рудинский Ф.М. Свобода совести как правовой институт // Советское государство и право. – 1981. – № 9. – С. 30-38.
10. Гаевая Н.П. Советское законодательство о свободе совести. – К., 1988.
11. Савчак А.В. Конституційні права і свободи людини в поглядах Станіслава Дністрянського // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2004. – № 39. – С. 181-186.
12. Рудинский Ф.М., Шапиро М.А. Свобода совести и религия: международно-правовые пакты и национальное законодательство // Государство и право. – 1992. – № 5. – С. 11-20.
13. Кривич М.О. Правові гарантії свободи совісті в Україні // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 402: Правознавство. – Чернівці, 2007. – С. 30-36.
14. Академічне релігієзнавство: Підруч. / Ред. А.М. Колодний. – К., 2000.
15. Свобода совести и возрождение гуманизма: Круглый стол // Коммунист. – 1990. – № 3. – С. 69-80.
16. Рабинович П. Право людини на свободу віровизнання та проблеми його державного забезпечення // Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні: Матер. міжнар. наук. конф. – К., 1996. – С. 179-183.
17. Ключков В.В. Религия, государство, право. – М., 1978.
18. Конституція України: Науково-практичний коментар / В.Б. Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В. Баулін та ін.; Ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. – Х.; К., 2003.
19. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України): Монограф. – К., 2006.

Надійшла до редакції 14.03.2011

РАДЧЕНКО О.І., кандидат юридичних наук
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

УДК 340.137

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Висвітлено актуальні питання адаптації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС. Основну увагу зосереджено на дослідженні нормативного забезпечення процесу адаптації, визначенні його основних етапів і напрямів. Проаналізовано нормотворчу діяльність вищих органів державної влади у сфері євроінтеграції України та рівень взаємодії між ними.

Ключові слова: адаптація законодавства, євроінтеграція, конвенція, хартія, Європейський Союз, ратифікація, імплементація, національне законодавство

Рассматриваются актуальные вопросы адаптации отечественного законодательства к законодательству ЕС. Основное внимание уделяется исследованию нормативного обеспечения процесса адаптации, определению его основных этапов и направлений. Анализируется нормотворческая деятельность высших органов государственной власти в сфере евроинтеграции Украины и уровень взаимодействия между ними.

Ключевые слова: адаптация законодательства, евроинтеграция, конвенция, хартия, Европейский Союз, ратификация, имплементация, национальное законодательство

The article is devoted to consideration of pressing questions of adaptation of the domestic legislation to EU legislation. The basic attention is given research of standard provision of process of adaptation, determination of its basic stages and directions. It is analyzed law-making activity of the supreme bodies of the government in sphere of euro integration of Ukraine and interaction level between them.

Keywords: legislation adaptation, euro integration, the convention, a charter, the European Union, ratification, implementation, the national legislation

Починаючи з моменту набуття нашою країною незалежності Україна вустами посадових осіб вищих органів державної влади постійно й наполегливо наголошує на бажанні долучитися до європейських та євроатлантичних структур як стратегічного напрямку свого розвитку в найближчій перспективі.

Одразу після проголошення на офіційному рівні вищим керівництвом України курсу на євроінтеграцію постала проблема адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу (ЄС). Адже однією з основних умов набуття країною членства в Європейському Союзі є саме розв'язання питання синхронізації національного законодавства із загальноєвропейським.

Чинне законодавство визначає адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу (ЄС) як процес зближення та поступового приведення законодавства України у відповідність із законодавством ЄС [1]. Як слушно зауважує Т. Чумак, від адаптації слід чітко відмежовувати уніфікацію законодавства, яка передбачає абсолютну його ідентичність з останнім [2, с. 8].

Слід зауважити, що останнім часом згадана проблематика набула досить широкої популярності серед вітчизняних дослідників. Так, проблеми адаптації національного законодавства до законодавства ЄС знайшли своє відображення у наукових працях Г. Друзенка, Г. Красноступа, П. Мінки, М. Баймуратова, С. Кузнєцова, Т. Чумак, В. Шилінгова, О. Лаби, Д. Диновського, В. Семчика, Н. Сюра, В. Цікало, Ю. Капіци та ін.

Але переважна більшість праць згаданих вище дослідників присвячена питанням гармонізації законодавства у певній сфері суспільного життя країни, починаючи зі сфери державного управління і закінчуючи сферами сільського господарства, освоєння космосу і охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічних прав громадян. Значну увагу також приділено інституційній складовій процесу євроінтеграції України. Натомість, законодавство України в адаптаційній діяльності державних органів відзначається високою динамікою оновлення. Тому постійно існує нагальна потреба у проведенні комплексного аналізу усієї нормативної бази, якою регламентується процес наближення вітчизняної правової системи до правової системи Європейського Співтовариства.

Завданням даного наукового дослідження є системний аналіз чинних на теперішній час актів законодавства, що покликані сприяти якнайшвидшій інтеграції України до ЄС, з метою виявлення прогалин у нормативно-правовому регулюванні процесу євроінтеграції та визначення основних напрямів усунення неузгодженостей, його подальшого вдосконалення. Факт існування низки проблем у цій царині (відсутність системного підходу, хаотичність, брак науково визначених пріоритетів та чітко визначеної мети) вже давно визнані вітчизняними дослідниками [3, с. 51].

Підвалини довготривалої співпраці України з європейською спільнотою закладено в Угоді про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [4], яку було підписано Україною 14 червня 1994 року, ратифіковано Верховною Радою України 10 листопада того ж року [5]. Зрештою 1 березня 1998 р. ця угода набула чинності і запрацювала.

Квінтесенцією задекларованого курсу стало щорічне послання Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки» від 30 квітня 2002 року. У ньому, зокрема розділах III, V та X, висвітлюється стратегічний курс нашої держави на набуття повноправного членства в ЄС, а також основні проблеми на цьому шляху та способи їх вирішення [6].

Важливою складовою успішної реалізації євроінтеграційних прагнень нашої країни є належне інформування громадськості щодо мети і завдань, етапів і механізмів зближення України з ЄС. 25 липня 2007 р. Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження за № 569-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008–2011 роки» [7], яке окреслило загальні контури майбутньої державної програми як базового документа, що має забезпечити створення центральними і місцевими органами виконавчої влади належних умов для цілеспрямованої й ефективної державної політики щодо інформування населення з питань європейської інтеграції України.

Одним з фундаментальних механізмів євроінтеграційного процесу є адаптація національного законодавства до вимог європейського співтовариства. Першим етапом на цьому шляху стало прийняття 28 червня 1996 року нової Конституції. Під час її розробки й підготовки було враховано передовий досвід творення основних законів окремих європейських країн. Насамперед це стосується Конституції Франції 1958 р. Прийнявши новий Основний Закон, Україна не тільки остаточно відмовилася від радянської моделі побудови держави і суспільства, але й заклала підвалини інтеграції країни до спільноти сучасних європейських демократій. Основними конституційними засадами, що визначають зміст і характер України як демократичної держави європейського зразка, стало проголошення у розділі 1 «Загальні засади» верховенства права, соціальної спрямованості держави, визнання людини, її життя і здоров'я, честі й гідності, недоторканності й безпеки найвищою соціальною цінністю, визнання українського народу носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в країні, закріплення за ним виключного права визначати й змінювати

конституційний лад в Україні, здійснення державної влади на засадах її розподілу на законодавчу, виконавчу і судову, гарантування місцевого самоврядування, побудови суспільного життя на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності тощо. Чинна Конституція України встановила чітке співвідношення національного законодавства з міжнародними нормативно-правовими актами, до числа яких належать і акти Європейського союзу. У ч. 1 ст. 9 зазначено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Але частина 2 цієї ж статті містить певні застереження, а саме: «Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України» [8]. У такий спосіб наголошено на пріоритеті національного законодавства перед міжнародно-правовими актами.

Нині Україна вже твердо стала на шлях адаптації національного законодавства, принаймні на формально-юридичному рівні. Як зазначалося вище, першим і, можливо, найбільш важливим кроком у цьому напрямі стало прийняття Верховною Радою України 28 червня 1996 р. нової Конституції. Очевидно, наступним етапом у процесі наближення національного законодавства до загальноєвропейського має бути впорядкування (систематизація) усієї сукупності прийнятих в Україні актів законодавства, що передбачає, зокрема, скасування, внесення змін і доповнень або прийняття в новій редакції окремих нормативно-правових актів, а за потреби – розробка й прийняття нових кодексів, законів, декретів, указів, постанов тощо.

До процесу адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу мають бути залучені всі основні суб'єкти конституційно-правових відносин, як-то парламент, глава держави, уряд, вищі судові інстанції, профільні наукові, науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади, а також громадськість. Саме від їх злагодженої і конструктивної роботи багато в чому буде залежати ефективність і швидкість процесу адаптації.

Наразі можна виокремити два основних напрями процесу адаптації.

Перший – це врахування досвіду законотворення країн-членів Європейського Союзу, а також рекомендацій відповідних інституцій Європейського Союзу на стадії підготовки й прийняття Верховною Радою України певних законодавчих актів. Такий підхід, як засвідчує практика правозастосування, може давати в окремих випадках зовсім протилежні результати. Якщо імплементація норм зарубіжного законодавства в правову систему України відбувається зважено, науково обґрунтовано, з урахуванням реалій сьогодення, то результат впровадження такого законодавчого акта, як правило, виявляється позитивним. А якщо на стадії підготовки закону здійснюється звичайне (так зване «сліпе») копіювання відповідних норм або положень законодавчих актів іноземних країн без урахування специфіки політичної, економічної, соціальної та інших систем України, то держава отримує зворотний ефект.

Базовими документами, які визначають пріоритети у процесі адаптації, а також безпосередньо регламентують порушене у цій статті питання, наразі є Закони України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [9] та «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [10]. В останньому не тільки окреслено основні напрямки і шляхи адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу на перспективу, а й узагальнено створену до його прийняття досить широку нормативну базу з цих питань (тільки главою держави упродовж 1998–2002 років було прийнято п'ять відповідних нормативно-правових актів).

У 2007 р. закінчився перший етап реалізації зазначеної програми, на якому пріоритетними сферами, в яких здійснюється адаптація законодавства України, є сфери, визначені ст. 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, а саме: митне право; законодавство про компанії; банківське право; бухгалтерський облік компаній; податки, включаючи непрямі; інтелектуальна власність; охорона праці; фінансові послуги; правила конкуренції; державні закупівлі; охорона здоров'я та життя людей, тварин і рослин; довкілля; захист прав споживачів; технічні правила і стандарти; енергетика, включаючи ядерну; транспорт [4].

Основними завданнями першого етапу виконання вищезазначеної програми визначено такі: забезпечення розробки глосарію термінів *acquis communautaire* для адекватності їхнього розуміння та уніфікованого застосування у процесі адаптації, а також розроблення і запровадження єдиних вимог до перекладів актів *acquis communautaire* на українську мову, створення

централізованої системи перекладів; проведення порівняльно-правового дослідження відповідності законодавства України *acquis* Європейського Союзу у пріоритетних сферах; здійснення перекладу на українську мову актів *acquis communautaire* у цих сферах; на підставі вивчення та узагальнення відповідного досвіду держав Центральної та Східної Європи створення ефективного загальнодержавного механізму адаптації законодавства, в тому числі щодо перевірки проєктів законів України та інших нормативно-правових актів на предмет їх відповідності *acquis* Європейського Союзу; створення загальнодержавної інформаційної мережі з питань європейського права, забезпечення вільного доступу до неї учасників адаптації законодавства; створення системи навчання та підвищення кваліфікації державних службовців з питань європейського права, включаючи розроблення та затвердження відповідних навчальних програм; вжиття заходів щодо опрацювання та затвердження спільного з ЄС механізму підготовки планів-графіків адаптації та моніторингу їх виконання.

На превеликий жаль, не все із запланованого цією програмою на першому етапі вдалося втілити в життя. Зокрема, не завершено адаптацію національного законодавства в сферах оподаткування, державних закупівель; охорони здоров'я та життя людей тощо.

Крім вищезазначеної програми, нормативне підґрунтя для процесу адаптації національного законодавства до законодавства ЄС створюють Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, затверджена Указом Президента України від 11 червня 1998 р. № 615/98 [11], Програма інтеграції України до Європейського Союзу, схвалена Указом Президента України від 14 вересня 2000 р. № 1072/2000 [12], Указ Президента України від 9 лютого 1999 р. № 145/99 «Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади» [13], Концепція адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 1999 р. № 1496 [1], постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1365 «Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [14] та низка інших.

Починаючи з 2003 р. урядом затверджується щорічний план роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. На виконання зазначеного плану кожне міністерство складає і затверджує власний план заходів щодо виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у поточному році.

Нарешті, глава держави з метою активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва, підвищення конкурентоспроможності економіки прикордонних територій, враховуючи наявність тривалих зв'язків, у тому числі родинних, між мешканцями прикордонних районів України і сусідніх країн-членів Європейського Союзу (Польщі, Словаччини, Румунії), своїм Указом від 19 грудня 2007 р. № 1236/2007 «Про заходи щодо активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва» доручив Кабінету Міністрів України забезпечити здійснення низки заходів щодо формування сприятливих умов для активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва, зокрема: вжити заходів щодо адаптації національного законодавства до положень Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (п. 2); розробити згідно з вимогами законодавства Європейського Союзу законопроект про прикордонний контроль, внести його на розгляд Верховної Ради України та забезпечити супроводження у парламенті (п. 8); забезпечувати прийняття щороку не менш як півтори тисячі національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими стандартами, з питань забезпечення виробництва конкурентоспроможної та якісної продукції, захисту навколишнього природного середовища, енергозбереження, у сфері надання послуг, вирішити питання щодо фінансування зазначених заходів у повному обсязі (п. 10) [15].

Другий напрямок адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу полягає в ратифікації або приєднанні України до вже прийнятих міжнародних чи регіональних (європейських) правових актів (договорів, угод, конвенцій, хартій, декларацій тощо). Такі дії нашої держави впливають не лише з прагнення якнайшвидше долучитися до Європейського Союзу і стати його повноправним членом, але й із узятих на себе зобов'язань перед міжнародними і регіональними, насамперед європейськими, організаціями, членом яких є Україна. Яскравим прикладом останньої ситуації можна вважати проголошення спочатку мораторію на виконання смертних вироків, а згодом скасування в Україні інституту смертної кари

взагалі шляхом вилучення відповідної норми з нового Кримінального кодексу України, прийнятого у 2001 році. На такий крок наша держава пішла навіть всупереч волі переважної більшості власних громадян (за даними соціопитувань, проведених напередодні, близько 80% громадян висловлювалися проти такого кроку держави).

У цьому контексті хотілося б акцентувати на одному юридичному нюансі. Україна може взяти на себе певні зобов'язання, як зазначалося вище, у два способи: або ратифікуючи відповідні договори, угоди, конвенції, хартії, декларації у формі закону, або ж приєднуючись до них. Хоча чинна Конституція України передбачає лише одну форму взяття Україною на себе відповідних міжнародних зобов'язань – ратифікацію міжнародних договорів Верховною Радою України (ст. 9). Але, у випадку приєднання України до вищезгаданих міжнародно-правових актів (що, до речі, також відбувається у формі закону) можуть виникнути певні колізії юридичного характеру.

Наразі Україна з метою наближення національного законодавства до законодавства Європейського Союзу ратифікувала або приєдналася до 16 загальноєвропейських конвенцій, 3 загальноєвропейських хартій та 6 загальноєвропейських угод (договорів). Найважливішими серед цих документів є: Європейська соціальна хартія (переглянута), Європейська конвенція про громадянство, Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом, Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів, Європейська конвенція про здійснення прав дітей, Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута), Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, Європейська хартія місцевого самоврядування, а також Договір до Енергетичної Хартії та Протокол до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів, підготовлені в рамках Конференції по Європейській Енергетичній Хартії, Європейська угода про осіб, які беруть участь у процесі Європейського суду з прав людини, та інші. Інколи представники нашої держави задля забезпечення національних інтересів України, а також дотримання прав, свобод та інтересів українських громадян за кордоном, підписують міжнародно-правові документи з певними застереженнями, як це мало місце, наприклад, під час приєднання України до Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів. Хоча такі застереження робляться Україною, як свідчить статистика, досить рідко і є, швидше, винятком із правила, аніж правилом, та є загальноновизнаною міжнародною практикою співробітництва держав з міжнародними організаціями. Крім того, у найближчому майбутньому передбачено опрацювання питання щодо приєднання України ще до двох угод – Конвенції про спільну транзитну процедуру та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами [15].

Як свідчить статистика, кількість міжнародних (європейських) угод, які ратифікує або до яких приєднується Україна, із року в рік невинно зростає, що, безперечно, вказує на справжність намірів України якомога швидше долучитися до міжнародної, насамперед, європейської спільноти.

Підсумовуючи вищевикладене, можемо констатувати таке.

По-перше, нормативне забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу загалом знаходиться на досить високому рівні, є різнобічним і розгалуженим та відповідає сучасним реаліям сьогодення. Але у будь-якому випадку, як слушно зауважує Т. Чумак, адаптація має проводитися з урахуванням особливостей української національної правової системи, економічних і соціальних умов українського суспільства [2, с. 8].

По-друге, основною перешкодою на шляху успішного завершення процесу адаптації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС є наразі не стільки якісні показники власне національного законодавства, скільки низький ступінь його впровадження в повсякденне життя українського суспільства і держави, незадовільний рівень дотримання і виконання, а інколи банальне ігнорування суб'єктами конституційно-правових відносин, насамперед органами державної влади і місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, вже прийнятих правових норм у цій сфері, недостатньо ефективна реалізація передбачених цими нормами обов'язкових приписів.

Очевидно, що питання адаптації національного законодавства до вимог ЄС ще довго матиме високий ступінь актуальності й залишатиметься об'єктом наукових досліджень, принаймні до того часу, поки Україна не стане повноправним членом європейської спільноти.

Список використаної літератури:

1. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України № 1496 від 16.08.1999 р. // Офіційний вісник України – 1999. – № 33. – Ст. 168.

2. Чумак Т. Адаптація нормативно-правових актів України до законодавства Європейського Союзу // Вісник Податкової служби України. – 2003. – № 1. – С. 7-11.
3. Друзенко Г. Реформування механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу // Юридична Україна. – 2003. – № 7. – С. 48-54.
4. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами // Офіційний вісник України. – 2006. – № 24. – Ст. 1794.
5. Про ратифікацію Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Закон України від 10.11.1994 р. // ВВР. – 1994. – № 46. – Ст. 415.
6. Щорічне послання Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки» // Урядовий кур'єр. – 2002. – № 100.
7. Про схвалення Концепції Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008-2011 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 569-р від 25.07.2007 р. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 55. – Ст. 2232.
8. Конституція України від 28.06.1996 р. // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
9. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21.11.2002 р. // Офіційний вісник України. – 2002. – № 50. – Ст. 2233.
10. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 15. – Ст. 1028.
11. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України № 615/98 від 11.06.1998 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 24. – Ст. 3.
12. Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України № 1072/2000 від 14.09.2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 39. – Ст. 1648.
13. Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади: Указ Президента України № 145/99 від 09.02.1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 6. – Ст. 18.
14. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України № 1365 від 15.10.2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 42. – Ст. 2763.
15. Про заходи щодо активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва: Указ Президента України № 1236/2007 від 19.12.2007 р. // <http://www.president.gov.ua/documents/7161.html>.

Надійшла до редакції 09.03.2011

СЛОВСЬКА І.Є., кандидат юридичних наук
(Чернівецький навчальний центр Національного
університету «Одеська юридична академія»)

УДК 342.53

ПАРЛАМЕНТАРИЗМ: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Аналізуються тлумачення терміна «парламентаризм». Пропонуються його авторська дефініція та визначення системи парламентаризму як політико-правової категорії.

Ключові слова: парламентаризм, розподіл влади, політико-правова категорія

Анализируются толкования термина «парламентаризм». Предлагается его авторская дефиниция и обозначается система парламентаризма как политико-правовая категория.

Ключевые слова: парламентаризм, разделение властей, политико-правовая категория

Interpretations of term «parliamentarism» are analyzed. The author's definition and system of parliamentarism are presented.

Keywords: parliamentarism, separation of power, political-legal category

Проголошення незалежності України стало підґрунтям розвитку демократичних інститутів, зокрема, інституту парламенту, що є важливою і невід'ємною складовою політико-правової реальності. Саме парламентська модель побудови суспільних відносин дозволяє виявити і, головне, врахувати потреби широких верств населення при розробці законодавчих актів, які, у свою чергу, покликані забезпечити на принципах компромісу і узгодженості інтересів взаємодію елементів політичної системи. Існування представницького органу законодавчої влади – ознака демократичного і правового характеру будь-якої держави світового співтовариства.

Удосконалення практики функціонування Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади потребує аналізу ідей парламентаризму в межах політико-правової думки і суспільної свідомості, значення парламенту як конституційно-правового інституту; визначення

